№ 99 (295) Ausgabe A.

HOMAN

Cena z pierasyłkaj i dastaŭkaj da chaty.
na 1 hod—10 m. 80 fen., na ½ hodu—5 m. 40 fen., na 3 miesiacy — 2 m. 70 f., na 1 mies.—90 f.

Biełaruskaja Wilenskaja časopiś
wychodzić dwa razy ŭ tydzień: u aŭtorki i piatnicy.
Adres redakcyi: Wilnia, Wilenskaja 33.
[illegible] 33.

CANA ABWIESTAK.
Na 4-aj staranie za radok drobnymi litarami — 25 fen.; drobnyja abwiestki pa 5 fen. za słowa. Abwiestki ab śmierci — 60 fen. za liniejku drobnym drukam.

№ 99 (295) Hod III. Wilnia. 18 śniežnia 1918 h. Cana 10 fen. (5 kap.)

Ad Nowaha Hodu u Wilni pačnie wychadzić štodziennaja biełaruskaja hazeta:

„НЁМАН“

TELEHRAMY.

LISSABON. 15.XII. (Reŭter). **Prezydent zabity trema kulami.**

BERLIN. 16.XII. Prahrama kongresu rad: 1) sprawazdača spaŭniajučaha kamitetu, 2) krytyka jaho, 3) ustancůčy sejm, ci sawiecki ŭrad? 4) socyalizacya partyjnaha žyćcia, 5) upłyŭ mirnych warunkaŭ na budawańnie respubliki, 6) wybary nowaha spaŭniajučaha kamitetu, abo dawybary da istnujučaha.

200 mandataŭ apratestawany.

Kongres adkinuŭ pradłažeńnie zaprasić, jak haściej, Libknechta i Rozu Luksemburg.

Rychad Miuller adčyniŭ kongres pramowaj, kažučy, što heta sala budzie miescam ciažkich bitw u najbližejšyja dni, bo treba budzie baranić zdabyčaŭ rewalucyi.

Impierski kancler Ebert pamiž inšym skazaŭ: „Režym apošnich piaci tydniaŭ, wiedama, nia moh umacawacca tak, jak piaćsothadowy režym Hohencollernaŭ. Nowaja respublika maje pierad saboj wializarnyja zadačy, jakich mo' nikoli nie dawodziłasia wypaŭniać hasudarstwu. Naš jadyny ratunak—heta niedapuścić niazhody, razdwajeńnia, samawolstwa i samaŭpraŭstwa“.

LONDON. Ebert skazaŭ anhlickim karespandentam, što bolšewizmu z palityčnaha pahladu bajacca niama patreby, zatoje jon mahčymy z ekanamičnych pryčyn.

RYHA. Niamieckija wojski ačyścili Rewel i Ezel i addali upraŭleńnie nowamu estonskamu i łatyšskamu uradu.

HELSINGFORS. Pry wychadzie apošnich niamieckich wojsk žychary zrabili awacyju Niamieččynie.

BIEŁHRAD. 15.XII. Utwaryłasia pieršaje ministerstwa Wialikaj Serbii, złožanaje z serbaŭ, charwataŭ i sławiencaŭ.

Adkryćcie rabotnickaj rady u Wilni.

15 śniežnia ŭ 6 hadzinie wiečara ŭ miastowaj sali adbyłosia ŭračystaje adkryćcie arhanizawanaj u našym mieście rabotnickaj rady. Pry wialikim čyśle publiki sabrańnie było adčyniena haračymi pramowami, dumki katorych jarka wyjawilisia ŭ nižejpisanaj telehramie kangresu rab. i sałdat. Niamieččyny, jaki adkrywajecca 16 śniežnia ŭ Berlinie.

„Wiln. Zig“ drukuje sprawazdaču ab zasiadańni na pieršym miescy i znamienna piša: „Niamieckija sałdaty ŭ adnosinach da zdareńniaŭ, jakija ŭ najbližejšych dnioch peŭnie adbuducca ŭ Wilniu, pawinny zachawać chałodnuju kroŭ i jasnuju haławu“.

Pradstaŭnikoŭ niamieckaj sałdackaj rady, uchodziačych ŭ salu, witali wielmi horača. Aratary ŭ swaich pramowach blizka adnadušna zajaŭlali, što naśpiawajučyj ruch zusim nia kirujecca proci niamieckich sałdataŭ i što wilenski praletaryjat witaje ich, jak bratoŭ.

Prywietnaja telehrama berlinskamu kongresu pasłana hetkaja:

„Zaŭtra — najwialikšy dzień suświetnaj historyi. U Berlinie źbirajecca pieršy konhres rad rab. i sałd. usiaje Niamieččyny. Rabotnickaja rada u Wilni, utworanaja siabońnia, šleć swoj prywiet praletaryjatu Niamieččyny. Niamiecki proletaryjat pieranios usie muki, jakija sudziŭ jamu stary impieryjalistyčny klasowy urad. Paśla źniščeńnia niamieckaha imperyalizmu zburany samy moc stoŭb, na jakim dziaržałasia reakcyja. Swajej baraćboj niamiecki proletaryjat pačaŭ baraćbu za uwieś rabotnicki kłas. My, rabotniki Litwy, praz try hady niamieckaj okupacyi pieranieśli samuju ciažkuju niawolu. My razumiejem, što winawaty ŭ hetym nie niamieckija rabotniki, a niamiecki kapitalizm. My razumiejem, što wy, praŭdu kažučy, byli hetak sama paniawoleny panujučymi kłasami, jak i my. Ciapier, kali ciomnyja siły kontrrewalucyi pačali kawać žaležnyja puty dla ŭsiaho świetu, kab zadušyć rasiejskuju i niamieckuju rewalucyju, my z najwialikšaj uwahaj sočym kožyn krok, jaki robiać niemcy u bratniaj baraćbie za wolu. U radach rabotnikaŭ Litwy niamieckija rabotniki majuć wiernych tawaryšaŭ u baraćbie za wyzwaleńnie rabotnickaha kłasu. Niachaj žywie niamiecki sawiecki urad! Niachaj žywie mižnarodnaja socyjalistyčnaja rewalucyja! Niachaj žywie socyalizm“!

Nazaŭtraje paśla adkryćcia rabotnickaj rady ŭ Wilni — ŭ paniadziełak 16 śniežnia — zhodna ź pastanowaj rady adbyłasia ŭ Wilni adnadziennaja ahulnaja zabastoŭka i demanstracyja palityčnaha charaktaru. Abiedźwie prajšli ŭdačna — družna i wielmi spakojna. Ad samaj ranicy byli prypyniena raboty pa ŭsich drukarniach, i z hetaj pryčyny hazety nie mahli wyjści (ŭ tym liku i „Homan“). Toje-ž było i pa ŭsich fabrykach i majsterniach. U śled za hetym pačali začyniacca i kramy.

Kala paŭdnia z Wilenskaj wulicy wyjšła hrupa bundaŭcaŭ, złožanaja z kolkisot asob, z čyrwonami štandarami, i prajšła na Warońniu — da Rabotnickaha Klubu, hłaŭnaha zbornaha punktu. Tam sabrałasia ŭžo bahata narodu, i hramada, złožanaja z niekalkich tysiač duš, z čyrwonymi znakami i piajučy rewalucyjnyja pieśni, prajšła praz uwieś ,św.-Jurski praspekt i Wialikuju wulicu. Kala niamieckaj sałdackaj rady demanstranty zatrymalisia. Da ich pramowiŭ tut člen apošniaj. Na demanstracyi nieśli čyrwonyja štandary s nadpisami ŭ-wa ŭsich krajowych mowach, u tym liku i pabiełarusku. Mnoha było rasiejskich nadpisaŭ — i, jak zdajecca, blaz wialikšaj patreby: tyja, chto ich pisaŭ, sami henaj mowy dobra nia znajuć. Hetak, na adnym štandary my pračytali: “Долой грабежей и реквизицій“! Pa rasiejsku treba było-by skazać: „Долой грабежи и реквизиціи“!

Paradak byŭ wielmi dobry. Tolki na Partowaj wulicy legionieram zrywali arły.

Polski pachod u Biełaruś i Litwu.

WARŠAWA. Hienerał Iwaškiewič apawiaściŭ adozwu ab utwareńni polska-litoŭska-biełaruskaj dywizii dziela baraćbŭ z bolšewizmam na Uschodzie. Dywizija budzie składacca z biełarusaŭ i litwinoŭ i służyć dla zaniaćcia pakidanych niemcami Litwy i Biełarusi i baraćby z bolšewizmam.

Pabieda Ukrainskaha ruchu.

KIJEU. 15.XII. U subotu paśla abiedu Kijeŭ zaniat wojskam dyrektoryi. Wojski hetmana abiazbrojeny. Hetman i ministry pajšli u adstaŭku. Dyrektoryja składajecca z Winničenka, Pietlury, Šweca i Andrejeŭskaha. U horadzie paradak padtrymliwajuć wojski dyrektoryi i niemcy. **Anhlija i Ameryka pryznali ŭrad Winničenki.** Pradstaŭniki niamieckich wojsk na Ukraini padpisali umowu, abiazaŭšysia nie praškadžać wojsku dyrektoryi.

KIJEU. Na byŭšych ziemlach Rasiei jość jašče 400.000 niamieckich sałdatoŭ, u tym liku 200.000 na Ukrainie.

Razryu znosin miž Polščaj i Niamieččynaj.

WARŠAWA (W.T.B). 15.XII. U 10 h. 20 m. pradstaŭnik polskaha ŭradu padaŭ niamieckamu pradstaŭniku notu, katoraja winawacić niamieckija ŭłaści ŭ pastupkach proci palakoŭ u mežach Ob. Ost, što škodna polskim dziaržaŭnym intaresam. Nota haworyć ab šyreńni tut bolšewizmu. Z hetaj pryčyny dalejšyja pierahawory z polskim uradam ab hetym nia majuć mety. Polski ŭrad bačyć u niamieckaj palityce začapiańnie polskich unutranych spraŭ i z hetaj pryčyny razrywaje dyplomatyčnyja znosiny z Niamieckaj respublikaj.

Wilnia, 17 śniežnia 1918 h.

Strach pierad anarchijaj, jakaja moža lohka ŭźniacca ŭ našym kraju paśla adchodu niamieckich wojsk, prymušaje hramadzian šukać sposabaŭ ratunku ad ruiny ŭsiaho ekanamicka-haspadarskaha žyćcia ŭ našaj staroncy. Adny wiaduć pierahawory z niamieckimi ŭłaściami ab tym, kab dziela abarony ładu niamieckija wojski ŭ nas astalisia na daŭžej. Druhija źwiartajuć woču ŭ bok „antanty“ i spadziajucca na „senahalskich straŭcoŭ“. Trejcija iznoŭ usiu nadzieju pakładajuć na polskija legiony, jakija byccam-to majuć pryjści z Waršawy.

Adnak, žyćcio pakazwaje, što ŭsie hetyja nadziei majuć pad saboj lišnie słaby hrunt. My wiedajem, što jašče pierad adchodam niemcaŭ z uschodniaj Biełarusi — kolki miesiacaŭ tamu nazad — roznyja delehacyi, złožanyja pierawažna z wialikich panoŭ, jeździ

li i da Mienska, i da Kijewa, i da Berlina i wiali ŭ hetaj sprawie pierahawory z pradstaŭnikami niamieckaj ułaści. Adnak, z hetaha ničoha nia wyjšła: jak pryjšoŭ naznačany čas, niemcy pakinuli uschodnija Biełaruskija ziemli, a hramadzianstwa nia mieła nijakaj mahčymaści za hety čas arhanizawacca, kab uziać ułaść u swaje ruki, a nie addawać jaje roznym prybłudam z Maskoŭščyny. — Toje-ž robicca i ŭ zachodniaj Biełarusi i Litwie: tolki ŭ apošni mament akupacyjnyja ŭłašci zrabili niejkija pałahčeńni ŭ arhanizacyi kraju, a ŭ hetym-ža časie šybkimi krokami adbywajecca likwidacyja niamieckaje ŭłaści, dy adchod niamieckich wojsk z paŭnočna-ŭschodniaje Litwy ŭžo pačaŭsia.

Šo datyčycca „antanty" — byŭšych sajužnikaŭ Rasiei, dyk nadziei na jaje mała nas ciešać. Delehaty ad našaha kraju ŭ Kopenhazie i Bernie ŭžo wiali pierahawory z pasłami Ameryki, Anhlii, Francyi, Italii ab pomačy hrašmi (ŭ formie dziaržaŭnaj pazyki), spažyŭnymi praduktami i ŭsim patrebnym, kab Biełaruś paśla wychadu niemcaŭ zdaleła stać na swaje nohi, jak niezaležnaja dziaržawa. Ale kredytary Rasiei, zaniepakojenyja tym, što paśla jaje razwału z całaha radu nowych dziaržaŭ trudna budzie spahaniać daŭhi, — widać, zumyśla abmiežywajucca sałodkimi słowami zamiest pomačy Biełarusi, zrujnawanaj wajnoj nia mierš za Belhiju, ab katoraj robicca gwałt na ŭwieś świet. Kali Biełaruś, Litwa, Łatwija i inš. buduć zaniaty bolšewikami, dyk hetym samym adbudujecca staraja Rasieja, u jakoj Dienikiny, Krasnowy i Skoropadzkija pry pomačy eŭropejskich i amerykanskich kapitalistaŭ uźwiaduć na tron nowaha cara i zawiaduć staruju niawolu — aby tolki byŭ zabaspečan zwarot zahraničnych pazyk! A razam z tym pytańnie ab niezaležnych demakratyčnych dziaržawach, utwaryŭšychsia na byŭšych rasiejskich ziemlach, abiernieca ŭ «unutranuju sprawu» Rasiejskaha haspadarstwa, i tady trudna skazać, ci wialikija pryncypy, apawieščanyja Wilsonam, nie akažucca biazsilnymi suproć intaresaŭ suświetnaha kapitału...

Što-ž rabić? Dzie šukać ratunku ad razwału i anarchii?

Toj, chto wieryć u swoj narod, — toj, chto choča budučynu našu budawać *rukami narodu i dla narodu*, — doŭha zadumywacca nad adkazam nia budzie. Udziaržać ład i paradak na našaj ziamli pawinien *sam naš narod* — tolki narod *arhanizawany i świadomy* swaich patreb. I ŭsia enerhija naša, usie siły našy pawinny być pakirawany na arhanizacyju i uświedamleńnie našych narodnych mas.

Biełarusy ŭžo pačali hetu rabotu. Biełarusy pa ŭsich našych pawietach arhanizujuć wiaskowyja, wałasnyja i pawiatowyja rady, jakija pawinny ŭziać ułaść u swaje ruki i abaranić naš kraj ad usialakich čužackich napaściej, ad anarchii i rabunkaŭ.

Worahi biełarusaŭ usimi siłami starajucca psawać hetu rabotu. Kožyn dzień prychodziać da nas wiestki ab podłych danosach niemcam, pasyłanych polskimi panami na biełaruskich dziejačoŭ, byccam tyja wiaduć ahitacyju proci niemcaŭ. Hetak, starajučysia raźbić arhanizacyju praŭdziwych narodnych rad, jany pry pomačy polskich ksiandzoŭ padmieniwajuć ich «parachwijalnymi kamitetami», kirawanymi panami. Takim paradkam bałamucicca naš narod i raźbiwajucca jaho siły, kab tolki jon nia ŭziaŭ ad panoŭ taho, što jamu pa prawu prynaležyć: ziamli.

Ale ŭsio heta — daremna. I my hetym škodnikam, što aprača swajej kišani ničoha inšaha nia bačuć, adkažam słowami polskaha-ž paety:

Nia wam stymać žyćcia razhon,
Jak i pawodki wodaŭ:
Daremny płač, daremny stohn,
— Swiet pojdzie swaim chodam!

Na hazetnym kirmašy.

U Wilni—niabywałaje čysło hazet: biełaruskija, litoŭskija, žydoŭskija, polskija, a pierad usim—rasiejskija.

Nikoli jšče Wilnia nia mieła takoj bahataj presy. I nikoli nia było ŭ nas takoj konkurencyi— asabliwa miž rasiejskimi hazetami.

Mała taho, što kožnaja z rasiejskich hazet maje inšuju partyjnuju firmu: jany pawinny dawać i raznarodny materjał, bo inačaj chto pračytaŭ adnu, toj druhoj nia kupić.

I pišuć našy «žurnalisty» z łaski Boskaj—pišuć kožyn na inšy ton. A jak žyćcio našaje zdareńniami niebahataje, dyk treba namahać... fantazijaj!

Treba wydumlać. Treba čytara ździwić, zatumanić jamu haławu. Dyk tumanu—biaz mieryl

„Новая Эра" — «orhan S.D.R.P. Litwy i Biełarusi»—starajecca pryciahnuć pa siabie polskaha čytara: jak kažuć, aby «chwasty na lik», a z kožnaha—załatoŭka. Woś, jana i puskaje niazwyčajnyja wiestki — dla polskaj endecyi wielmi-ž smačnyja: byccam u našym kraju ažno 33% palakoŭ! Ale nia dumajcie, byccam henaje adkryćcie »S. D. R. P. Litwy i Biełarusi" zrabiła sama: jana prosta spisała z endeckich memorjałaŭ, katoryja, falšujučy praŭdziwuju cyfru polskaha nasialeńnia i abjawiŭšy za palakoŭ usich biełarusaŭ-katalikoŭ, staralisia abałamucić uwieś świet i dawiaści, byccam tut — Polšča!

Nie zdarma kažuć: šyła z miecha zaŭsiody wyłazić. Woś i wylezła endeckaje šyła z miecha, na jakim «zhodna z ducham času» naklejena firma: «S. D. R. P. Litwy i Biełarusi».

Na polskim nacyanaliźmie ihrać karysna: tawar chodki!

A woś druhaja probka hazetnaj „literatury".

Pierad samym prychodam bolšewikoŭ da Mienska kampanija ziemskich „dziejačoŭ" i pradstaŭnikoŭ „usierasiejskich" partyj (pad kamandaj «Bundu»), byŭšych niekali členami Rady Biełaruskaj Narodnaj Respubliki, nadumała pry adchodzie niemcaŭ zachapić ułašć u swaje ruki. Z hetaj pryčyny jany pierš za ŭsio pačali uzwodzić usialakuju brachniu na Radu, winawaciučy jaje ŭ »buržuaznaści» i h. d. Darma Rada klikała ich da supolnaj pracy: henaja «ciopłaja kampanija» ličyła, što łajučy Radu jana wykaža swaju «lewaść» i što hetak zabaspečyć sabie stanowišča pry bolšewikoch. Adnak bolšewiki zrazu raskusili ich i pačali łajać ich naroŭni z Radaj. Pry hetym staroha biełaruskaha dziejača, Raka-Michajłoŭskaha, narodnaha wučyciela, s.-d., a tak sama socyalista-rewalucyaniera Hryba nazwali „hienarałami i pamieščykami" i t. h.

Abidziŭsia za ziemcaŭ i mienskich «usierasiejskich» socyalistaŭ niejki supracaŭnik hazetki „Голосъ Народа". Kab abaranić henu «ciopłuju kampaniju» i jon brykaje Radu, uzwodziačy roznuju brachniu na jaje. Hetak, jak «znaŭca» mienskich adnosin, heny pisaka z «Гол. Народа» wydumlaje biez nijakaha soramu „fakty", byccam Rada išła proci „demakratyčnych ustanoŭ" — ziemstwaŭ i miastowaj dumy. Tym časam, kali jon zapraŭdy znaje mienskija adnosiny, dyk jon wielmi dobra wiedaje, što jak raz Rada pieršaja prawodziła ideju złučeńnia demakratyčnych sił dzieła pryniaćcia ŭłaści u Kraju što heta-ž Rada, katoruju jon nazywaje «buržuaznaj», stwaryła čysta socyalistyčnuju Radu Narodnych Ministraŭ Biełarusi, što ŭ deklaracyi staršyni Rady Ministraŭ na pieršym miescy stajaŭ punkt ab jednańni z ziemskimi i miastowymi samaupraŭleńniami...

Brachnioj na Radu pamykalisia mienskija ziemcy podlizacca bolšewikom—i dastali pa nosie. Heta-ž samaje robić wilenskaja hazecina, jakaja ŭžo zahadzia šukaje łaski bolšewikoŭ, kab pry ich rabić dobryja «giešefty».

Ci nia budzie i z joj tak sama, jak było z mienskimi ziemcami i kom p.?

Tutejšy.

CHAMY.

Polskija pany, starajučysia pakazać swaju «wyšejšaść» nad biełaruskim sialaninam, dali jamu imia: „cham".

Usia paharda pana da mužyka, bahataha—da biednaha, sytaha—da hałodnaha wylilasia ŭ hetym adnym słowie. U wusnach «pana» — „cham" stanawiŭ niešta najniżejšaje, niešta najbolš nikčemnaje, najbolš pahardžanaje.

Kulturny świet z ahidaj adniossia da tych, chto ŭžywaŭ henaje słowa, pramaŭlajučy da swaich mienš ščaśliwych bratoŭ. I imia syna Noja, naśmiajaŭšahasia nad swaim baćkam, było wierniena tym, chto śmiajecca i żdziekujecca nad čužym niaščaściem, čužoj biadoj i słabaściu. *Chamstwam* nazywajuć ciapier jak raz tyja adnosiny panoŭ da narodu, ab jakich wyšej była hutarka: samo *panstwa* stałosia chamstwam.

Jak inačaj nazwać tuju strašennuju pahardu polskaha pana da biełaruskaha sialanina i mowy jaho, jakija wyjaŭlajucca z kožnaha radka wydawanych panami polskich hazet? Woś, kryŭda, učynienaja ŭsiamu biełaruskamu narodu nowym wilenskim katalickim biskupam, katory pryznaŭ lišnim na swaim ingresie żwiarnucca da biełarusaŭ pabiełarusku, wyzywaje strašennuju radaść polskaba „cywilizawanaha" chama z «Dzien. Wil.», katory aplowywaje biełaruskuju mowu, jak «prastackuju», i cešycca, što dla mužykoŭ biełaruskich u kaściele miesca nia znajšłosia!

Sučasny cywilizawany cham pakłaniajecca tolki sile, skłaniaje haławu tolki pierad gwałtam. Takim gwałtam žjaŭlajecca palityka wialikich dziaržaŭ, jakaja maje na meci nanowa addać Biełaruś i Litwu pad maskoŭskaje panawańnie. I cham z «Dz. Wil.» ŭ № 288 z dzikim hikańniem dzielicca z čytarami sumnaj dla našaha kraju wiestkaj, što ŭ Londonie na konferencyi sajužnickich dziaržaŭ hawaryli ab niezaležnaści Polščy, Serbii, Hrecii, Rumynii, Čechaŭ, Sławakoŭ i paŭdziennych sławianaŭ, tolki ab nas ničoha nie skazali. Polskija cywilizawanyja chamy nia mohuć ukryć swajej radaści z hetaha. Našaje hora — dla ich śmiech; naša śmierć — žyćcio dla ich.

Chamstwa ŭjełasia ŭ kość i kroŭ tutejšych polskich panoŭ. Heta—spadčyna doŭhich wiakoŭ, kali polskija pany ŭ ciažkoj niawoli dziaržali biełaruskich sialan, kali hladzieli na naš narod, jak na skacinu rabočuju, kali pradawali i mianiali ludziej, jak bydlat, gwałtawali našych dziaŭčat, zasiakali na śmierć bizunami niepakornych. Chamstwa — heta chwaroba, ad jakoj tutejšaja «polščyzna» nikoli ŭžo nia wylačycca. I zatym-to našamu narodu treba asabliwa baranicca ad polšyny, kab uścierahčy dušu swaju ad henaj chwaroby, kab panskaje chamstwa nie abiarnuła ŭ chama i wolnaha hramadzianina Biełaruskaj ziamli.

I. Mieleška.

List u redakcyju.

(Pierakład z polskaha).

Pawažanaja Redakcyja!

Nadojačy na hrankach «Dziennika Wilenskaha» była nadrukawana staćcia z hrebliwymi ŭ nieŭspadzieŭki začepnym tonie napisanymi zamietkami ab biełaruskaj mowie, — što musiła zrabić u kožnym palaku wialikaje niezdawoleńnie, a taksama bajażń, kab biełarusy biaztaktnaje štučki adzinki nia pryniali polskaha pahladu naahuł; u ciapierašnich časoch, kali ŭsie my wielmi znerwawany, mahło-b heta paciahnuć za saboj niaščyślonyja i duža niezadanyja rezultaty.

Dzieła čaho-ž zapraŭdy pačałosia? Woś adna hrupa biełarusaŭ wykazała pretenzyju, što ks. biskup na ingresie nie prahukaŭ u katedry pabiełarusku; na heta J. E. adkazaŭ, što biełaruskaje mowy nia ŭmieje, što adnak budzie starecca zdawolić sprawiadliwyja damahańni ŭsich nacyjanalnaściej.

Zdawałasia-b, što na hetym incydent pawinien byŭ skončycca. Sprawa jasnaja i razhledžana — ničahusieńki nie dadasi i nie adymieš.

Adnak nia hetkaje dumki byŭ supracaŭnik «Dziennika Wilenskaha»: jon paličyŭ patrebnym dadać ad siabie, što «wialikšaść tutejšaha narodu ličyłab najwialikšaj profanacyjaj (!), balučym żdziekam z jaho mužyckaha pałažeńnia, kab ksiondz prahukaŭ da jaho z ambony wiaskowaj hutarkaj».

Pawinšawaci! Uwaha adnolkawa taktyčnaja jak sprawiadliwaja i robić honar aŭtaru staćci — ale dzieła Boha! jaho ŭłasnaja, nierażdzielna jaho nia majučaja ničoha supolnaha z tym, što ab biełaruskaj mowie dumajuć i wiedajuć inšyja palaki. —

My pamiatajem ab tym, što ŭ hetaj «wiaskowaj hutarcy» prad wiakami śpisywaŭ stary letapisiec Niestar, heny šlachotny pryjaciel palakoŭ, historyju całaje Rusi, — pamiatajem ab tym, što ŭ hetaj „mužyckaj hutarcy" byŭ napisany statut litoŭski, što jaje ŭžywaŭ dwor litoŭskich kniazioŭ, a polskich karaloŭ. Nia kožny z nas jaje ŭmieje, ale blika kožny ciamić, bo jana blizkaja swajačka našaje mowy, choć z druhoha boku maje i swaje asabliwaści, pierš-na-pierš inšuju za polskuju fonetyku, katoraja jość pryčynaj taho što jana zusim apryčonnaja mowa, a ni ŭ jakim zdareńni nie narečča polskaje mowy. Čujučy jaje časta kala siabie, my nabrali sympatyi i żdziŭleńnia z jaje hibkaści i jadronaści, i choć u apošnija časy joj nie karystajuć paety z eŭropejskaj sławaj, wierym, što jaje huki sercu biełarusa tak światyja, što nia mohuć profanawać niwodnaje światyni. — Kaścioł Katalicki, Suświetny, pryznaje ŭsie mowy, ščyraja malitwa skazanaja ŭ nareččy najdzičejšaha plemia egzatyckich astrawoŭ jaho nia splamić; zatoje hrubyja zamietki „Dzieńnika Wilenskaha" mohuć narabić polskaj presie šmat stydu... a mo' i kłopatu.

Stefan Kiuna.

12/XII. 1918 h.

Hazeta „Лит. Курьеръ" piša:

Staršynia Rady Ministraŭ Litwy, pr. Waldemaras, atrymaŭ ad pradstaŭnika niamieckaha ŭradu, Cymerle, wiestku, što zhodna z ćwiordym zahadam hienerała Foša niamieckija wojski nia majuć prawa pakinuć zaniatyja imi ziemli, ŭ tym liku i Litwu, biaz zhody z sajužnickimi dziaržawami. U myśl hetaha niamieckaj kamandaj u Litwie ŭžo zahadana spynić pačaŭšyjsia ŭžo adchod wojsk.

Prynosim hetu wiestku na adkaz nazwanaj hazety.

U Wilni i wakolicach

× **U niamieckaj sałdackaj radzie.** Komunistyčnaja partyja padała hetymi dniami radzie ultimatum, damahajučysia: 1) wyzwaleńnia ŭsich palityčnych aryštantaŭ,. 2) spynu ŭsich spraŭ ab palityčnyja prastupki, 3) swabody schodaŭ, słowa i druku, 4) adkazu ŭsich niamieckich uradnikaŭ za niezakonnyja prastupki. Sałdackaja rada dabiłasia wyzwaleńnia ŭsich palityčnych aryštantaŭ. Partyjnaj raboty a hetul nia buduć ahraničywać. Ab schodach treba tolki padawać zajawu, kab možna było pasłać deputataŭ sałdackaj rady. Hazety bolš nie padajucca ŭ cenzuru, ale jany nie pawinny čapać wajennych spraŭ i wajennych asob. Porcyja chleba na asobu pawialičana da 250 gramaŭ — aprača 150 krup i inš.

× **Proci demonstracyi.** Sałdackaja rada 10 armii apawiaščaje, što jana zažadaje ad niamieckaha ŭradu swabody druku, schodaŭ i słowa dla

žycharaŭ Litwy. Što datyča adozwy c[entr]alnaha komunis[t]yčnaha kamitetu [Lit]wy i Biełarusi, dyk sałdackaja rada ŭžo ŭ adnej tolki hroźbie zabastoŭkaj na čyhunkach bačyć ciažkuju praškodu ŭ pierawozcy niamieckich wojsk i pahrozu ich baspiečnaści. Sałdackaja rada pryzywaje narod da spakoju i zajaŭlaje, što demonstracyi na wulicach nia buduć dapuščany.

× **Ab wychadzie niemcaŭ.** Na zapytańnie centralnaje rady sałdataŭ uschodniaha frontu socyalistyčny ŭrad u Berlinie adkazaŭ, što pakidać wajennych materyjałaŭ dzieła chutčejšaha wychadu z zaniatych ziamiel ni ŭ jakim zdareńni nielha. Wajennyja materyjały pawinny być wywiezieny—nawat i tady, kali-b dzieła hetaha pryšłosia pradoŭžyć wychad wojsk.

× **Nowy biskup i kapituła.** Nowy wilenski biskup, ks. Matulewič, piśmom na imia staršyni Biełaruskaje Rady u Wilni pawiedamlaje, što piśmo pasłanaje jamu Radaj ab patrebie na ingresie biskupa pramowić da narodu i pabiełarusku wilenskaja kapituła addała jamu ŭ ruki tolki nazaŭtra pašla ingresu.

Jak bačym, polskaja kapituła nie pierabiraje ŭ sposabach baraćby z nienawisnaj joj biełaruskaj mowaj. Budziem spadziawacca, što pry nowym biskupie ŭrešcie pryjdzie kaniec polskamu panawańniu ŭ katalickim kaściele ŭ našym kraju.

× **U žydoŭ.** Žydoŭskaja hazeta «Lecte Najjes», byŭšaja raniej biezpartyjnaj, pierajšła ŭ ruki syanistaŭ i stałasia arhanam žydoŭskaj frakcyi Taryby.

Syanistski ruch nia tolki miž žydami našaha miesta, ale i ŭ-wa ŭsim kraju šmat uzros. Heta najbolš wyjaŭlajecca ŭ Biełastoku, nacyanalny skład katoraha Wielmi prypaminaje Wilniu. Žydy i tam stanowiać element jaki moža pierawažyć u toj, ci inšy bok. Hetym tłumačycca značny uzrost syanizmu, nia hledziačy na pierawahu proletarskich rabočnickich mas.

× **Padziaka.** Biełaruski Kamitet p. p. ad. w. dziakuje Biełaruskamu Klubu za achwiaru 300 m. na prytułak Kamitetu.

× **Na čyhunkach.** Z pryčyny nia[staču] kamiennaha wuhalla čysło pasažyrskich pojezdaŭ na ŭsich linijach Dyrekcyi 5 šmat źmienšana.

× **Pierašciaroha.** Apalenyja „niamieckija“ rubli, jakija znachodziacca ŭ abarocie, byli ŭkradzieny ŭ wialikim čyśle ŭ adnym miescy.

× **Kradzienaja karowa.** U načy na 28 listapada była zadzieržana buraja karowa, jak widać, niedzie ukradzienaja. Zajawy padawać: Daminikanskaja 1, pakoj 81.

× Štadthauptman napaminaje ab pawinnaści pasypać tratuary piaskom abo popiełam.

Uradowy addzieł.

Wychad z gabinetu B. N. R.

P. Jazep Waronka, byŭšyj ministram nacyanalnych spraŭ i dziaržaŭnym pisaram Biełaruskaj Narodnaj Respubliki, zhodna z swajoj prośbaj z 29 listapada zwolnien z hetaha stanowišča.

P. Waronka zanimaje z 1 śnież. stanowišča ministra biełaruskich spraŭ Litwy.

Naznačeńnie kamisaraŭ.

Ža kamisaraŭ u biełaruskija pawiety Litwy naznačany:

u Hrodniu — P. Kračeŭski,
u Biełastok (miesta) — K. Jezawitaŭ,
u Biełastocki pawiet — L. Zajkoŭski,
u Waŭkawyski paw. — Tereščanka,
u Bieławieżski „ — Funk,
u Krynki-Łunna — Dziekuć-Malej,
u Lidzki paw. — E. Paškiewič,
u Bielski paw. — Kachanowič
u Dziatłaŭski paw. — Bialewič
u Wilenski paw. Šulc (pam. Paźniak).
u Piancki paw. — T. Iwanoŭski
u Radunski paw. — Leonowič
u Świancianski paw. — Žemajtis
u Ašmianski paw. — Alaksiuk.

Z USIAHO KRAJU.

Bolšewiki za rabotaj.

MIENSK. 12.XII. 10 hetaha śnieżu 8—9 hadzinie zranku ŭsie prafesijanalnyja rabočyja arhanizacyi, a tak sama i załožanaja tolki što arhanizacyja wajenna-pałonnych i inš. hurtki zaklikali swaich siabraŭ na Plac Woli (Sabornaja płoščadź), kab ŭračysta zustreć ŭchodziŭšaje ŭ horad čyrwonaje wojska. Ale manifestacyja wyšła wielmi małaludnaj. Kudy ni hlać — ŭsiudy maładzieńkija žydoŭskija chłopčyki, nawat wučni. Niekatoryja z ich mieli streľby za plačyma. Heta „rabočaja achrana“, sfarmawanaja Radaju Rabočych Deputataŭ. Z trybuny razdajecca pramowy pradstaŭnikoŭ roznych socyjalistyčnych partyjaŭ i arhanizacyjaŭ, jakija pryšli na plac. Hawaryŭ sam staršynia „Wajennaha Sawieta Mienskaha Okruha“ wiadomy mienski kamisar Berson. Jon kaža, što pasłany siudy Smalenskim Obłakomzapam. Miejscowyja hazety ŭžo za kolki dzion da prychodu bolšewikoŭ, drukujučy prykazy hetaha «Wajennaha Sawieta», dadawali ŭwahi, što jon jašče „za predziełami miesta Mienska“. Siahońnia jon widać ŭžo nia istnuje, bo załožany «Wajenna-Rewalucyjonnyj Kamitet», ŭ jaki ŭchodziać hety samy Berson, Krywašein, Ahoł, Sławinski i inš. Adny z ich s tutejšaha Sowdepu, druhija z Obłaskomzapa, što ŭ Smalehsku. Wajenna-Rewalucyjny Kamitet wydaŭ prykaz, ŭ jakim apawieščajecca, što jon źjaŭlajecca najwyšejšaj ŭładaju na Mienskuju hubernin, a ŭłada «kapitalistaŭ i pamieščykaŭ — Biełaruskaja Rada abjaŭlajecca raspuščanaj i nizłoženaj. Wsie člený i ahenty hetaj właści pawinny być niemiedlenna areštawany i predany u ruki Wajenna-Rewalucyjonnaha Kamiteta». Načalnikam harnizonu naznačany Krywašein, jaki razhaniaŭ 17 śniežnia ŭ prošłym hadu Usiebiełaruski Žjezd. Pradstaŭnik Biełaruskich Socyjalistaŭ-Rewalucyjaneraŭ chacieŭ pramowić na placu Woli niekalki słoŭ, ale hawaryć jamu nie dali čyrwonaarmiejcy i inš., jenčučy „dałoj“ «won» i h. d. Čyrwonaja armija padobna da čaho chočacie, ale tolki nie da armii. Kožny bolšewicki wajaka chodzić pasobku, nia wiedajučy žadnaha stroju i paradku, maje s saboju žonku, ci naahuł «čuwstwujet siebia pa siemiejnamu», jak na dziwa hladzić na bułki i nawat myła, što pradajucca s kramaŭ nie pa kartačkach, a kwatery sabie šukaje ŭ lepšych otelach miesta, załaziacy tudy i z žonkaj i sa streľbaj i z bočkami kapusty, miachom bulby i h. d. Pišučyj hetaje ŭłasnymi wačyma bačyŭ, jak krasnaarmiejcy zaježdžali ŭ hotel „Paryž“ na rahu Pietrapaŭlaŭskaj i Zacharaŭskaj wulicaŭ. Cana na ŭsio raptam padskočyła ŭdubalt, a charčawyja pradukty jak skroź ziamlu prawalilisia. Handlary ich musi chawajuć. Pantaflowaja počta jak małankaju raznosić pieršaje zdareńnie rasstrełu krasnaarmiejcami wakzalnaha bufetčyka, jaho 15 hadowaha syna i świaščenika za toje, što pieršy z ich pačastawaŭ swaich zabiŭcaŭ harełkaju (jakaja ŭładaj zabaroniena), druhi chacieŭ wyratawać baćku, ale i swaju haławu padstawiŭ, a treći (świaščenik) pačaŭ stydzić wajakaŭ za hetkuju zdradu. Jany niby pa pryjacielsku paprasili bufetčyka pačastawać ich, a paśla „padwierhli rasstrełu za chranienije spirtnych napitkaŭ“, što zabaroniena prykazam. Terroram pachnie ŭsiudy i ŭsiudy snujuć krasnaarmiejcy, prawodziačy prykazy, nalepłanyja amal nie na kožnych warotach. Achwiceram, dachtaram i wajennym čynoŭnikam byŭšaj Rasiejskaj armii, jakija nia słužać ŭ čyrwonaj armii, prykazana zarehistrawacca ŭ čatyry dni, jnačaj pad sud. Usie haradzkija dumy i ziemstwy raspuščany z naznačeńniem kamisaraŭ miestowaj i ziemskaj haspadarki.

Finansowaje pałažeńnie okupowanaj Biełarusi u 1918 h.

Hazeta 10 armii, katoraja, jak wiadoma, zanimała ad lutaha da listapadu s. h. wialiki kusok Biełarusi, drukuje doŭhuju staćciu ab pałažeńni finansaŭ Biełarusi za hety čas. Pamiž inšym, jana piša:

„Niemcy, zaniaŭšy 57.000 kw. kil. Biełaruskaj ziamli, znajšli tam poŭnuju finansowuju pustatu. U Minskim kaznačejstwie było znojdziena 2.110 rub. 14 kap. Bolšewiki ŭziali z saboju ŭsie hrošy i za ŭwieś čas okupacyi zusim nia cikawilisia dolaj kraju. Kab pačać choć-jakuju finansowuju haspadarku, pryšłosia ŭziać z niamieckich hrošy 1 miljon marak. Dziakujučy hetaj pazycye, možna było ŭraz ža pačać płacić čynoŭnikam prynamsi 50% pensij. Niemcy staralisia adradzić byŭšuju pierad bolšewikami finansowuju arhanizacyju kraju z starymi čynoŭnikami i kazionnaj pałataj u Miensku. Niachočučy zawadzić nijakich wialikšych pieramien, niemcy pakinuli nawat staryja mytnyja zbory z tawaraŭ, jakija prywozili z Niamieččyny. Reformy padatkaŭ byli prajektawany tolki na 1919 hod i plan ich byŭ hatoŭ, kali dzieła palityčnych pryčyn niamieckija ŭłaści pastanawili ačyścić kraj. Nia bledziačy na wielmi sumnuju spadčynu ad bolšewikoŭ, kraj u finansowych adnosinach žyŭ sam saboj i pakazaŭ, što z hetaha pahladu jon zdolny da žyćcia i zusim niezaležny“.

HORADNIA. (karesp. «Homana») Tut byŭ utwaryŭsia časowy miastowy kamitet dzieła pryniaćcia miastowaj haspadarki z ruk okupacyjnaj ułaści. U kamiteci byli pradstaŭniki ŭsich nacyanalnaściej,—u tym liku i palaki. Adnak, jak i ŭsiudy, tutejšyja palaki nie zachacieli pracawać razam z druhimi nacyjami: im nie dali tut zapanawać nad inšymi, i jany wystupili z kamitetu, rujnujučy naładžanuju ŭžo supolnuju rabotu.

Pryčynaj wychadu palakoŭ było toje, što im nie ŭdałosia ŭziać u swaje ruki miastowuju milicyju. Spamiž troch kandydatur na stanowišča načalnika milicyi: polskaj, žydoŭskaj i rasiejskaj—kamisija dzieła arhanizacyi milicyi zatrymałasia na žydoŭskim kandydacie Joffe, jak najbolš adpawiednym. Tady palaki wystupili z kamitetu, zajaŭlajučy, što načalnikam milicyi moža być tolki palak i što žydy pierš heta im abiacalisia.

Adnak, na druhi dzień wyjawiłasia, što nijakaj abiacanki ab hetym žydy nie dawali. Naadwarot, na pačatkowych pierahaworach—jašče pierad utwareńniem kamitetu—žydy i palaki ŭmowilisia, što wybar načalnika milicyi — heta nia jość nacyanalnaje pytańnie, a tolki pytańnie ab adpawiednaj asobie.

Hetak pastupak palakoŭ jašče raz pakazwaje, što i ŭ hety samy surjozny mament u žyćci našaha kraju jany pierš za ŭsio rupiacca ab swajo tut panawańnie, a ŭsio inšaje ich zusim mała cikawić. Barani-ž nas, Boža, ad hetkaha panawańnia!

Hrodzienski.

NOWA-ŚWIANCIANY. 9 śniežnia tut adbyŭsia žjezd pradstaŭnikoŭ parachwijalnych i wałasnych kamitetaŭ. Žjechałasia 27 duš—u tym liku biełarusy, litwiny i «palaki». Było postanoŭlena wybrać pawiatowy kamitet, złožany z 3 litwinoŭ, 3 palakoŭ i 1 biełarusa, pakidajučy pa adnym miescy pradstaŭnikom žydoŭ i maskaloŭ. Kali treba było wybirać, adzin z palakoŭ zajawiŭ, što polskija pradstaŭniki nia mohuć zaraz-ža wybrać spamiž swaich, a pawinny pierš „pajechać da

---

I. Sierbaŭ.

Ab biełaruskaj narodnaj pieśni.

(Hladzi «Homan» № 96).

Žniwo. Žniŭnaja pieśnia swaim praciažnym napiewam i šyrokim razmacham znamianita adbiwaje ŭ sabie haračy žniŭny čas. Melodyja wyražaje try mamenty: nahibańnie žniai, šuhańnie siarpa i ŭzmach kałośsia.

Wychwalałaś
Biełaja biaroza
Stajučy ŭ abłozie:
— Nichto mianie
Nie ssiače, nia zrubie
Biaz siečy, biaz miečy.
Što nia zrubie
Biaz siečy, biaz miečy,
Biaz wostraj siakiery.
Jak začuŭ—pačuŭ
Silen—bujen wiecier
Dy ŭ čyścieńkim poli:
Nie chwaliś ty,
Biełaja biaroza,
Stajučy ŭ abłozie.
Oj, śsiaku ja,
Biełaja biaroza,
Biaz siečy, biaz miečy.
Oj, ś iaku ja
Biaz siečy, bia miečy,
Biaz wostraj siakiery.

—

Wychwalałaś
Małada Hannusia,
Siedziačy ŭ tatki:
— Nichto mianie
Za siabie nia woźmie
Biaz piwa, biaz miodu.
Tolki j woźmie
Molad-małajčyna
Z wialikaha rodu!
Jak začuŭ—pačuŭ
Małady Iwańka
Stajučy ŭ warociech:
— Nie chwaliś ty,
Małada Hannusia,
Siedziačy ŭ tatki!
Za siabie ja
Waźmu ciabie, Hanna,
Biaz piwa, biaz miodu.
Pojdzieš zamuž
Za małajca—Jwana
Niewialikaha rodu!... *)

U dryhwičoŭ žniŭnyja pieśni piajucca niejak dalikatniej, byccam pryhawarywajučy, rečytatywam:

Da my žali,	Da wianočak,
Nie lažali,	Što wili my
A ŭsie poli	Toj dzianiočak.
Račkom sajšli.	Naš wianočak
Da na miažy	Załacieńki, —
Wianok znajšli,	Zapłaci nam
Na haławu	Darahieńka.
Uzłažyli,	Zapłaci nam
Haspadaru	Čystym srebram,
Da pryniešli.	Usio čyrwonym
Oj, aźmi naš	Da zołatam!

(*Dalej budzie*).

* Kulšyčy.

Wilni i atrymać instrukcii ad centralnaha Polskaha Kamitetu“.

Chacia zadačy pawiatowaha kamitetu—nie palityka, a haspadarskija sprawy, adnak polskija pradstaŭniki da ŭsiaho pryčaplajuć swaje palityčnyja kombinacyi. Karyść narodu, jak bačym, ich zusim nia cikawić!

KOŬNA (spoźnienaja). Wialikaja sałdackaja Rada ŭschodniaha frontu nakazawaje: «8 śniežnia ŭ narodnym domie było narodnaje sabrańnie, pry hetym byli pramowy praciŭ niamieckich sałdatoŭ. Na wajennych, katoryja byli na sabrańni, byŭ zroblen napad i jany musili baranicca aružžam, achwiaraj byŭ adzin zabity.

KOŬNA. 12.XII. Centralnaja sałdackaja rada ŭschodniaha frontu wypuściła adozwu, u jakoj zajaŭlaje, što pawinnaść sałdataŭ—niedapuskać chaosu ŭ zaniatych ziemlach i supraciwicca bolšewickamu ruchu, jaki hrozić zalić pierš zaniatyja ziemli, a paśla i Niamieččynu. Kali paśledztwy bolšewizmu dla redkaha nasialeńnia Rasiei hetkija strašnyja, dyk lohka ŭciamić, jakija jany buduć dla husta nasielenaj pramyšlenaj Niamieččyny.

KOŬNA. Centralnaja rada Uschodniaha frontu ŭ swajej adozwie apawiaščaje, što niamieckija sałdaty ni ŭ jakim zdareńni nia buduć miašacca u sprawy akrainnych narodaŭ i ćwiorda buduć stajać na hruncie samaaznačeńnia nowych hasudarstw.

REWIEL. 11.XII. Na rejdzie zatrymalisia 20 anhlickich wajennych sudzien.

LIBAWA. 10 śniežnia anhlicki flot žjawiŭsia pierad Libawaj i ŭwajšoŭ u ŭnutrany port.

Z Ukrainy.

KIJEU. 14.XII. Hetman wyjšaŭ u adstaŭku. Respublikanskija wojski biaz bolšych bitwaŭ zaniali Kijeŭ. Adesa i Mikałajeŭ taksama zaniaty biaz bitwy.

ADESA. Tut sklikajecca ŭsierasiejski kongres, na jakim buduć i pradstaŭniki sajužnikaŭ. Kongres zajmiecca sprawaj adbudowy rasiejskaj impieryi. Hienerału Dienikinu sajužniki dali wialikija hrošy na arhanizacyju rasiejskaj dabrawolčaskaj armii.

Z Polščy.

PARYŽ. 12.XII. Minister zahraničnych spraŭ, Pišon, na zapros soc.-dem. Mute adkazaŭ, što francuski ŭrad žwiarnuŭsia da hłaŭnaj kamandy sajuznych armij z prośbaj uraz ža pačać śledztwa ab žydoŭskich pahromach, roblenych palakami. Polskamu nacyanalnamu kamitetu ŭ Waršawie nakazana, što henym haniebnym pastupkam treba zrabić kaniec. Francuski ŭrad apryč taho wiadzie pierahawory z anhlickim ab bolš surjoznych krokach proci pahromaŭ.

WARŠAWA. 10.XII. Hazeta polskaj radykalnaj socyał-demakratyi nakazywaje ab strašennych žydoŭskich pahromach u Waładzimiery Wałynskim. Žydoŭskija damy abliwali gazaj i padpaliwali.

WIESTKI Z RASIEI.

LONDON. Z Tomska nakazywajuć, što rasiejskija wojski kala Wierchatuŕaŭska, na Urale, razhramili bolšewikoŭ i ŭziali 1.000 pałonnych i bahata wajennych materyjałaŭ.

Uradowa nakazywajuć z Piecіarburha ab razstrele hienerałaŭ Ruzskaha i Radko Dmitryjewa.

ŠTOKHOLM. 14.XII. Swedzki wajenny ahient Elio wiarnuŭsia z Rasiei i nakazawaje, što bolšewiki ŭ apošni čas razhladali pytańnie ab kapitulacyi sawieckaha ŭradu. Lenin i Kamienieŭ byli za kapitulacyju. Trocki, Radek, Čyčeryn byli za toje, kab dalej wieści baraćbu. Nakaniec apošnija ŭziali wierch pry hałasawańni bolšaściu 11-cioch hałasoŭ.

HAAGA. B. minister mižnarodnych spraŭ Sazonaŭ naznačan ruskim uradam u Kaciarynadary ministram mižnarodnych spraŭ.

Z usiaho świetu.

TRYER. 13.XII. Umowa ab zamireńni pradoŭžana da 13 studnia 1919 hodu.

LONDON (Reŭter). 13.XII. Pieršyja narady sajužnickich prastaŭnikoŭ razam z Wilsonam adbudacca ŭ aŭtorak, sieradu i čaćwier. Hazety spadziajucca, što mirnaja ŭmowa moža być padpisana jšče ŭ marcy miesiacy.

BERLIN. 16.XII. Ebert u publičnaj pramowie ŭ cyrku Buša skazaŭ, što ciapierašni ŭrad ćwiorda pastanawiŭ sazwać nacyanalnaje sabrańnie i ni ŭ jakim prypadku nie adračecca ad hetaj pastanowy. Wybary naznačany ŭžo na 19 studnia.

BERLIN. (W.T.B). 13.XII. Buržuaznaja rada Berlinu drukuje pratest proci hrožby razhonam nacyanalnaha sabrańnia i damahajecca, kab jano było sklikana jašče ŭ hetym miesiacy.

„Vorwärts“ piša:

Z pryčyny ćwiorda wyskazanaha žadańnia narodu, kab było čym chutčej sklikana nacyanalnaje sabrańnie, wybary ŭ jaho adbudacca raniej, čym dumali. Ułaści ŭžo pačali rabotu ŭ hetym kirunku.

KOPENHAGEN. (W.T.B.). 13.XII. **Uradowa.** Sejdeman zajawiŭ karespandentam dackich hazet, što ŭrad manicca aryštawać ludziej spartaka Libknechta jon ličyć čaławiekam chworym na rozum. Budučaja hasudarscwienaja forma budzie čystaj socyjalistyčnaja respublika. Hibieli bolšewickaha ŭradu ŭ Rasiei jon spadziajecca ŭ najbližejšych tydniach.

BERLIN 14,XII. Siahońnia byli wybary na rabotnicki i sałdacki kongres Niamieččyny. Miernyja socyjał demakraty dastajuć 7 hałasoŭ, niezaležnyja 5, a wolnyja prafesyi 1-ho.

PIRNA (ŭ Saksonii). Člena Rejchstagu, komunista Ryle, aryštawali razdajučy aružža i pryhataŭlačy paŭstańnie.

BERLIN (W.T.B.) 11.XII. Na zasiadańni spaŭniajučaj rady było zajaŭlena, što admowa puścić rasiejskich delehataŭ na kongress rad rab. i sałd. deputataŭ była zroblena na žadańnie ŭradu.

BERLIN (W.T.B.). 12.XII. Urad zajawiŭ spaŭniajučamu kamitetu, što nia moža pryznać za im prawa kantrolu nad imperskim uradam.

BERLIN. Miž členami raspuščanaha Rejchstagu idzie rabota dziela sozywa jaho iznoŭ da sklikańnia nacyanalnaha sabrańnia. Pry ciapierašnich nastrajeńniach narodu sesija Rejchstagu dała-by ŭradu bolš pawahi nia tolki ŭ narodu, ale i ŭ sajuznickich dziaržaŭ. Prezydent Ferenbach razasłaŭ členam Rejchstagu piśmy, što jon u patrebny mament skliča Rejchstag na swoj adkaz. Socyalistyčny ŭrad, dawiedaŭšysia ab hetym, pawiedamiŭ Ferenbacha, što, kali toj skliča Rejchstag, dyk adkaz laža na jaho.

Kožyn dzień rada narodnych paŭnamočnikaŭ atrymliwaje z usich kancoŭ Niamieččyny, zajawu ab patrebie sazwać nacyanalnaje sabrańnie ŭraz-ža.

HAAGA. 11.XII. Minister-prezydent skazaŭ u Nižniaj pałacie, što pryjezd niamieckaha impieratara ŭ Halandziju byŭ niapryjemnaj niespadzieŭkaj dla halandzkaha ŭradu, ale raz heta stałasia, dyk halandzki ŭrad pawinien dać jamu haścinu. Usialakija spraby hawaryć ab narušeńni Halandzijaj neŭtralnaści—zusim nia majuć asnowy. Kali sajuzniki zažadajuć wydačy impieratara, dyk heta budzie addadziena na razhlad znaŭcam mižnarodnaha prawa.

BERLIN. 11.XII. Na siahońniašnim zasiadańni rady rab. i sałd. rezka krytykawali palityku swajactwa Molkenbura, jaki staraŭsia ŭsiudy sadzić na lepšyja stanowišča swajakoŭ i pryjacielaŭ. Rapart śledčaj kamisii ab hetym pryznali lišnie miahkim i adkinuli.

PAZNAŃ. (W.T.B.). 12.XII. Suproć polskaha abłasnoha sejma niemcy ustroili swoj sejm. Žydy zajawili što prymuć učaście ŭ arhanizacyi niamieckaha sejmu. Niamiecki sejm abjaŭlaje niamajučymi siły ŭsie pastanowy polskaha sejmu i žadaje sazywa nacyanalnaha sabrańnia čym chutčej.

WIENA. 11.XII. Hraf Černin na wialikim schodzie skazaŭ pramowu, uskładajučy ŭwieś adkaz za katastrofu na Ludendorfa. Usie spraby dajści mira na asnowie uhody ražbiwalisia ab žadańnie Ludendorfa dyktawać mir. Majučy ŭ swaich rukach usiu ułaść, Ludendorf nia raz zajaŭlaŭ, što choča pabiedy, a nia ŭhody.

MINLHEJM. Areštawanyja „stalowyja“ barony, jakich winawacili u zdradzie baćkaŭščyny, wypuščany na wolu, bo wyjawiłasia, što jany da sajužnikaŭ nie žwiartalisia.

ESSEN. Dyrekcyja firmy Kruppa apawieściła, što ŭ dzień jana wypłačywaje da 2 miljonaŭ marak rabotnikam i służačym, biaručy hrošy z akcyjnaha kapitału, jaki šybka pamianšajecca.

BERLIN. 14.XII. Na prośbu Rabotnickich i Sałdackich Rad ab pazwaleńni pajechać na kongres rad u Berlin, Foš adkazaŭ: „Sajužniki nie pryznajuć Rabotnickich i Sałdackich Rad“.

BOUTEN. 13.XII. Ruskija wajenna-pałonnyja admowilisia dalej rabić i napali na niamieckuju wartu, katoraja pačała stralać. 6 zabitych i 7 ciažka ranienych.

BERLIN. 13.XII. Kamandzier 5 piešaj dywizii hwardyi pry ŭchodzie da stalicy žwiarnuŭsia da sałdatoŭ z pramowaj, kažučy pamiž inšym:

„Naš klič na čarodnyja hady pawinien być: praca, praca i praca“.

BERLIN (W.T.B.) 13.XII. **Uradowa.** Wybary ŭ pruski ustanoŭčy sejm adbudocca praz 8 dzion paśla wybaraŭ u niamieckaje nacyanalnaje sabrańni.

WAŠYNGTON. Marski minister Danijels zajawiŭ u Kongresie:

„Pakul druhija dziaržawy nie ablazbrojacca, Ameryka budzie datul utrymliwać silnuju armiju i flot“.

NJU-ORK. 11.XII. Schod 40 wydatnych rabotnickich pradstaŭnikoŭ pastanawiŭ pačać arhanizacyju niezaležnych socyalistaŭ u Ameryce.

ŽENIEWA. 12.XII. U Paryžy adbylisia massowyja demonstracyi pra sprob sajuznikaŭ zadušyć rewalucyjny ruch u druhich dziaržawach.

ABWIESTKI.

Patrebny laśniki adumysłoŭcy, a ta... sama pracaŭniki u bi... Zwaročawacca da Lasnoh... dziełu **Valstybês Taryba** miž 10—11 hadz. zrańnia.

Doktar-Dantysta **Julija Bilunas.**
Jagielonskaja № 9. kw. 4 (dauniej Žand... ski zaw.)
prymaje ad 10 da 1 h. i ad 5 da 6 wieč.
Chutka spauniaje usialakija techničn. raboty

Wydawiectwa W. Łastoŭskaha.

Biełaruskaja knižnia:

№ 1. *Janka Bylina* **«Na pryźbie»** (zbornik wieršaŭ) 4° str. 48, cena 80 fen.
№ 2. *Symon Reŭka (Fr. Bohušewič).* **«Smyk Biełaruski»** 4° str. 32. cena 60 fen.
№ 3. *Maciej Buračok (Fr. Bohušewič).* **«Dudka Biełaruskaja»** 4° str. 56, cena 1 marka.
№ 4. *W. Łastoŭski.* **Pryzoŭki (pieśni pieśień)** 8° str. 32, cena 40

Wydawiectwa Biełaruskaha Kamitetu.

Biełaruskaja Hramatyka dla škoł

Napisaŭ kandydat filolohii Pieciarburskaha Uniwersytetu B. Taraškiewič. Dwa asobnyja wydańni ruskimi i łacinskimi litarami.

Cana kožnaha wydańnia 1 mr. 50 fenig.
Pradajecca ŭ Biełaruskich kniharniach: Wilnia, Zawalnaja № 7 i Miensk, Zacharaŭskaja № 18.

Biełaruski Klub Jurski (Hieorhijeŭski) praspiekt № 22.
U NIADZIELU, 22 ŚNIEŽNIA 1918. HODU
u uhodki 1-ha Usiebiełaruskaha Źjezdu **Jazep Waronko.**
Pračytaje publičnuju lekcyju na temu
„Prauda ab Biełarusi“.
Pačatak a 8 hadz. uwiečary.
Cana biletaŭ: pieršyja 5 radoŭ pa 2 marki, a rešta pa 1 marcy.
Bilety možna atrymliwać zahadzia: Wilenskaja wul., 33. Biblioteka i u biełaruskim klubie ŭ dzień lekcyi ad 4-aj hadz. pa pałudni.

Drukowana u drukarni M. Kuchty. Wydawiectwa «Homan». Redaktar Jazep Salawiej.